

מיומנו של עמנואל רינגלבלום על חייקה גרוסמן ופרומקה פלוטניצקי

הנערות הגיבורות חייקה, פרומקה¹ והאחרות הן נושא הראוי לעטו של סופר גדול. נערות אמיצות וגיבורות הנוסעות הלך ושוב לערים ועיירות בפולין. מצויידות בתעודות אריות כפולניות או אוקראיניות. אחת מהן עונדת אפילו צלב שאינה נפרדת ממנו, וחשה בגטו בחסרונו. מדי יום ביומו הן נתונות לסכנות הגדולות ביותר. הן סומכות על מראה פניהן הארי ועל המטפחות העוטפות ראשיהן. הן מקבלות על עצמן את השליחויות הקשות ביותר וממלאות אותן מבלי להניד עפעף וללא צל של היסוס. יש צורך לנסוע לוויילנה, לביאליסטוק, ללבוב, ללובלין, לצ'נסטחוב, לראדום ועוד ולהבריח לשם "סחורות טריפה", כגון פרסומים מחתרתיים, תיעוד, כסף – את הכל הן תעשינה כדבר טבעי ומוכן. צריך להציל חברים מוויילנה, מלובלין או מערים אחרות – מקבלות הן על עצמן את השליחות. שום מניעות ומכשולים אינן עומדים בפניהן. כדי לנסוע אל מחוץ לגרל גוברנמן, צריך להתוודע אל הממונים הגרמנים על הרכבת, כי לשם רשאים לנסוע רק בעלי רשיונות מעבר מיוחדים והן עושות אז את הדבר בפשטות, כאילו היה זה מקצוען ומגיעות למקומות שאליהן לא הגיע אף נציג של מוסד יהודי כלשהו – כגון ווהלין, ליטא. הן הראשונות שהביאו את בשורת הטרגדיה של וויילנה. והראשונות שהביאו דברי עידוד וסיוע לשארית הפליטה בוויילנה. כמה פעמים ראו את המוות עין בעין? כמה פעמים נעצרו, כמה פעמים נערכו אצלן חיפושים? אבל המזל שיחק להן. שליחי מצווה אינם ניזוקים. באיזה פשטות וענווה הן מדווחות על נסיעותיהן ברכבות שמהן חוטפים נוצרים, גברים ונשים, לעבודה בגרמניה. האשה היהודיה רשמה דף מפואר בהיסטוריה של מלחמה זו. החייקות והפרומות יתפסו בהיסטוריה זו מקום ראשון. הנערות הללו אינן יודעות מנוחה מהי. אך זה עתה באו מצ'נסטחוב, אליה הובילו "סחורה טריפה", וכבר תוך שעות ספורות יש לנסוע שוב, והן עושות זאת ללא היסוס וללא רגע של מנוחה.

מקור: רינגלבלום עמנואל, יומן ורשימות מתקופת המלחמה, כרך א', יד ושם, ירושלים 1992, ע"מ 365-366.

¹ חייקה גרוסמן, חברת "השומר הצעיר" מקשרת בין גטו וארשה לגטו ביאליסטוק. חברת הכנסת ה-7, ה-8 וה-11. ראה גרוסמן ח', **אנשי המחתרת**, תל אביב 1965. האחיות פרומקה (ילידת 1911) וחנצ'ה (1918) פלוטניצקי חברות תנועת "דרור פריהייט" וה"ארגון היהודי הלוחם" שבשליחותו פעלו כמקשרות בין הגטאות. פרומקה נפלה בבונקר בגטו בנדין ב-3.8.1943 ואחותה חנצ'ה לוחמת גטו ורשה נפלה ב-20.4.1943. וראה "**חנצ'ה ופרומקה" מכתבים ודברי זכרון**, תש"ה; מ' ניישטט (עורך), **חורבן ומרד של יהודי ורשה**, תל אביב 1947, עמ' 398-402 וכן "מכתב אחרון", **ספר מלחמת הגטאות**, 1957 עמ' 358-359 וכן לפי המפתחות שם.